

18.5.2009

Dnro 2242/4/08

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Kansliapäällikkö Jussi Pajuja

VIRANTÄYTÖSSÄ LAADITTUA ESITTELYMUISTIOTA EI OLLUT LAADITTU RIITTÄVÄLLÄ HUOLELLISUUDELLA

1 KANTELU

Kantelija pyysi eduskunnan oikeusasiamiehelle 1.7.2008 osoittamassaan sähköpostiviestissä oikeusasiamiestä tutkimaan eduskunnan kanslian menettelyä eduskuntatiedottajan virantäyttöä koskevassa asiassa. Eduskuntatiedotuksessa laadittu nimitysmuistio on hänen mielestään puutteellinen seuraavilta osin:

1. Hänen valmistumisvuodekseen oli nimitysmuistiossa merkitty 2004, vaikka sen pitäisi olla 1997.
2. Muistion mukaan hän oli kartuttanut opiskeluaikana työkokemusta, vaikka tosiasiassa hän oli valmistumisensa jälkeen täydentänyt opintojaan työn ohella.
3. Nimitysmuistiossa ei mainittu hänen yli kahden vuoden työkokemustaan Brysselissä.
4. Muistiossa ei myöskään mainittu hänen viestinnän opintojaan, vaikka eräiden hakijoiden kohdalla lisäkoulutus mainittiin.

Kantelija oli ottanut yhteyttä eduskuntatiedotukseen. Hänen saamansa selvityksen mukaan nimitysmuistio oli korjattu kohdan 1 osalta, mutta muita muutoksia ei ollut tehty.

Kantelijan mukaan nimitysmuistiossa oli annettu hänestä paitsi virheellistä tietoa, myös todellista vähemmän kokenut ja ansioitunut kuva, eikä asiaa ollut haluttu korjata.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin eduskunnan tieto- ja viestintäjohtajan selvitys 24.9.2008 ja pääsihteerin lausunto 25.9.2008 (liitteenä).

Selvityksestä käy ilmi seuraavaa. Kantelusta ilmenevällä tavalla kantelijan valmistumisvuodeksi oli nimitysmuistiossa merkitty 2004, vaikka sen pitäisi olla 1997. Tältä osin muistiossa oli siis virhe, joka on korjattu alkuperäiseen esittelymuistioon 25.6.2008. Lausunnossaan pääsihteerin kertoo lisäksi, että hänellä oli nimityspäätöstä tehdessään käytössään myös hakijoista laadittu yhteenveto, josta kävi selvästi ilmi, että kantelija oli valmistunut 1997. Näin ollen hänellä oli tiedossaan oikea asiantila nimityspäätöstä tehdessään.

Toisena kantelukohtana kantelija esitti, että esittelymuistion mukaan hän oli kartuttanut opiskeluaikana työkokemusta, vaikka tosiasiassa hän oli valmistumisen jälkeen täydentänyt opintojaan työn ohella. Tästä esittelymuistiossa todetaan selvityksen mukaan seuraavaa: "Työkokemusta (kantelijan nimi)

kartutti opiskelujen ohella X Oy:n julkisuuskuva seuranta- ja arviointitehtävissä sekä harjoittelijana Euroopan unionin ministerineuvoston sihteeristössä." Tältä osin tieto- ja viestintäjohtaja toteaa selvityksessään, että esittelymuistion sanamuoto ei täysin vastaa tosiasioita.

Sen sijaan kolmannesta kohdasta, jonka mukaan nimitysmuistiossa ei mainittu kantelijan yli kahden vuoden työkokemusta Brysselissä ja neljännestä kohdasta, jonka mukaan muistiossa ei mainittu kantelijan viestinnän opintoja, vaikka eräiden hakijoiden kohdalla mainitaan lisäkoulutus, tieto- ja viestintäjohtaja lausuu, että esittelymuistiossa ei luetella kaikkea työkokemusta eikä myöskään kaikkea täydennyskoulutusta. Koko työura ja täydennyskoulutus ilmenivät kuitenkin pääsihteerillä nimityshetkellä käytössä olleesta hakemuksen kopiosta.

3 LAINSÄÄDÄNTÖ

3.1 Kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Perustuslain 125 §:ssä säädetään virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja nimitysperusteista. Pykälän 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Hallituksen esityksen mukaan (HE 1/1998) taidolla tarkoitetaan lähinnä koulutuksen avulla hankittuja tietoja ja taitoja sekä muulla tavoin osoitettua tietopuolista perehtyneisyyttä virkaan kuuluviin asioihin. Kyvyllä tarkoitetaan henkilökohtaisia ominaisuuksia kuten esimerkiksi luontaista lahjakkuutta, työkykyä, aloitteellisuutta, kykyä tulokselliseen työskentelyyn, johtamistaitoa sekä kansainvälistymiskehitykseen liittyviä valmiuksia. Koetellulla kansalaiskunnolla tarkoitetaan sekä nuhteetonta käytöstä että yleisessä kansalaistoiminnassa saatuja, viran tehtävien hoitamisen kannalta merkityksellisiä asioita.

Eduskunnan virkamiesten nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa (1197/2003). Lain 6 §:n 1 momentin mukaan yleisistä nimitysperusteista säädetään perustuslaissa. Saman pykälän 3 momentissa säädetään, että päätettäessä nimittämisestä ketään ei saa perusteettomasti asettaa toisiin nähden eri asemaan eduskunnan virkamieslain 16 §:ssä mainittujen syiden nojalla.

Eduskunnan virkamieslain 16 §:n mukaan työnantajan on kohdeltava palveluksessaan olevia virkamiehiä tasapuolisesti niin, ettei ketään ilman hyväksyttävää syytä aseteta toisiin nähden eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden taikka muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

3.2 Valtiovarainministeriön suositus nimitysmuistiosta

Eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa (1197/2003) ei ole nimitysmuistiota koskevia säännöksiä, eikä sellaisia myöskään sisälly valtion virkamiehistä annettuun lakiin (750/1994) tai valtion virkamiehistä annettuun asetukseen (971/1994).

Valtiovarainministeriön suosituksessa (14/2000) ja sittemmin sen korvanneessa, 30.1.2009 voimaan tulleessa ohjeessa (VM 1/01/2009) kuitenkin käsitellään virantäytössä sovellettavia periaatteita ja myös nimitysmuistiota. Suosituksessa ja ohjeessa todetaan nimitysmuistiosta seuraavaa:

Ansoituneimman hakijan osoittamiseksi muistiossa vertaillaan hakijoiden ansiot. Vertailu teh-

dään yleisten nimitysperusteiden, kelpoisuusvaatimusten ja virkaan kuuluvien tehtävien asettamien muiden vaatimusten perusteella tarkastelemalla hakijoiden koulutusta, työ- ja muuta kokemusta sekä muita ansioita.

Valtiovarainministeriö korostaa, että muistiota laadittaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota hakijoiden ansioiden tasapuoliseen selostamiseen ja niiden objektiiviseen vertailuun. Hakijoiden samantyyppiset ansiot tulisi selostaa samassa laajuudessa, jotta vertailu olisi muistion perusteella mahdollista. Muistiossa tulisi käydä ilmi, millä perusteilla virkaan nimitettäväksi ehdotettu on siihen ansioitunein ja miten perustuslain, valtion virkamieslain ja tasa-arvolain vaatimukset täyttyvät.

4

RATKAISU

Virantäytössä hakijoita on siis arvioitava viran vaatimuksia ja ylennysperusteita kriteereinä käyttäen. Tämä vertailu edellyttää hakijoiden ansioiden objektiivista ja huolellista selvittämistä ja kirjaamista.

Eduskuntatiedottajan virantäytössä hakijoista laaditussa esittelymuistiossa on ollut kantelijan kohdalla virhe hänen valmistumisvuodessaan. Myös hänen työkokemuksensa on eräiltä osin kirjattu epätarkasti esittelymuistioon. Näiltä osin esittelymuistiota ei siis ole laadittu riittävällä huolellisuudella. Sen sijaan nimitysmuistioon kantelussa kohdistettujen muiden väitteiden osalta totean, että esittelymuistiossa painotetaan käsitykseni mukaan tasapuolisesti hakijoiden ansioita suhteessa haettavana olevaan virkaan. Tältä osin en ole havainnut aihetta epäillä oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

Hallintolain (434/2003) 51 §:ssä säädetään kirjoitusvirheen korjaamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Hallintolain 52 §:ssä säädetään korjaamiasian vireille tulosta ja käsittelystä. Pykälän 3 momentin mukaan kirjoitusvirheen korjaamisesta on tehtävä merkintä alkuperäisen päätöksen taltiokappaleeseen tai viranomaisen käytössä olevaan tietojärjestelmään. Uusi tai korjattu toimituskirja on annettava asianosaiselle maksutta. Kantelijan valmistumisvuotta koskeva virhe on korjattu lain mukaisesti.

Itse virkanimityksen suhteen en katso ilmenneen aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä. Saadun selvityksen mukaan pääsihteerillä on ollut nimityshetkellä käytössään kopio kantelijan hakemuksesta ja hakijoista laadittu yhteenveto, joista ovat ilmenneet kantelijan ilmoittamat oikeat tiedot. Selvityksen mukaan nimityspäätös on perustunut aineiston kokonaisarviointiin, ei yksinomaan esittelymuistioon.

5

TOIMENPITEET

Saatan kohdassa 4 esittämäni käsityksen esittelymuistioiden laadinnassa edellytettävästä huolellisuudesta eduskunnan kanslian tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni eduskunnan kanslialle.

Vielä totean, että pääsihteerin lausunnosta ilmenevällä tavalla eduskunnan kanslia on kehittämässä esittelymuistioiden tasoa laatimalla muistioiden laadintaohjeet sekä kouluttamalla esimiestehtävissä työskentelevät henkilöt hyvän rekrytointikäytännön noudattamiseen.